

Рысова Гүлай Турунбековна

Старший преподаватель кафедры Практического курса филологического образования КГУ им.И.Арабаева

НЕМИС ТИЛИНДЕГИ ПРЕДЛОГ МЕНЕН АРТИКЛДИН БИРИГИП КОЛДОНУЛУШУ

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРЕДЛОГА С АРТИКЛЯМИ В НЕМЕЦКОМ ЯЗЫКЕ

USE OF PREPOSITION WITH ARTICLES IN GERMAN

Аннотация: Бул макалада предлог менен артиклдин биригишине токтолдук. Предлогдор мейкиндикти, убакытты көрсөтүп турат. Кээ бир предлогдор белгилүү артикль менен кошулуп бирге жазылат. Сөзсүз зат атооч кайсы роддо экенин билишибиз керек. Артикль өзүнчө бир маанини түшүндүрбөгөн кызматчы сөз. Ал дайыма зат атооч сөздөр менен бирге колдонулуп, алардын кайсы роддо, санда жана жөндөмөдө экендигин көрсөтүп турат.

Аннотация: В этой статье рассматривается слияние между предлогом и артиклями. Предлоги показывает пространство и времени. Некоторые предлоги пишутся вместе с определенным артиклем. Должны знать какой род требует существительный. Артикль отдельно не показывает какой часть речи. Она употребляется вместе с существительным и указывает какой род, лицо и падеж.

Annotation: This article discusses the merger between the preposition and the article. The preposition shows space and time. Some prepositions are written together with definite article. You must know what kind of genus a noun requires. The article does not show separately what part of speech. It is used together with the noun and indicates what gender, person and case.

Түйүндүү сөздөр: артикль, предлог, зат атооч, сүйлөм, мүчө, род, жөндөмө.

Ключевые слова: артикль, предлог, существительное, предложение, окончание, род, падеж.

Key words: article, preposition, noun, sentence, ending, genus, case.

Немис тилиндеги сүйлөмдөрдүн көпчүлүк бөлүгүн предлогдор менен кошуп колдонобуз. Кээ бир предлогдор белгилүү артикль менен кошулуп бирге жазылат. Ошондуктан сөзсүз зат атооч кайсы роддо экенин билишибиз керек. Мурдагы макалаларда башка жөндөмөлөргө токтолгонбуз. Бул макалада биз **Dativ** жана **Akkusativ** жөндөмөсүндө предлог менен артиклдин биригишине кеңири токтолобуз. Немис тилинде зат атоочту сөзсүз артикль менен кошо жатташ керек. Мисал келтире кетсек:

Dativ Akkusativ

an + dem = **am** an + das = **ans**

in + dem = **im** in + das = **ins**

zu + dem = **zum** auf + das = **aufs**

bei + dem = **beim** für + das = **fürs**

von + dem = **vom** um + das = **um**

Кыргыз тилинде артикль деген өзүнчө сөз түркүмү жок, бирок артиклдин касиеттерин жөндөмөдө көрүүгө болот.

“in” же “an” предлогду колдонуудагы өзгөчөлүктөр

an	an	in der
am Morgen am Vormittag	am Montag am Dienstag	in der Woche in dieser Woche

am Tage am Abend бирок in der Nacht an diesem Morgen am nächsten Tag am vorigen Abend же diesen Tag	an diesem Montag am vorigen Montag am nächsten Freitag же diesen Montag nächsten Freitag vorigen Montag	in der nächsten Woche in der vorigen Woche же diese Woche nächste Woche vorige Woche
im	im	Im
im Januar, Februar, Mai usw. in diesem Januar im nächsten März im vorigen Mai im vorigen Januar же diesen Januar nächsten Januar vorigen Februar	im Winter, Frühling, Sommer, Herbst in diesem Winter im vorigen Herbst im nächsten Sommer in diesem Frühling же diesen Frühling nächsten Herbst vorigen Winter	im Jahre 1991 in diesem Jahr im nächsten Jahr im vorigen Jahr im vorigen Jahrhundert же dieses Jahr nächstes Jahr voriges Jahrhundert

Предлогдор мейкиндикти, убакытты көрсөтүп турат. Студенттер кайсыл учурда Dativ же Akkusativ колдоноорун билбей адашышат. Dativ – wo?, Akkusativ – wohin? деген суроого жооп берет.

im Mai – май айында um 8 Uhr – саат 8 де in der Schule - мектепте in die Schule - мектепке zu Hause - үйдө nach Hause - үйгө	mit dem Bruder – байкем менен mit der Schwester – эжем менен mit dem Buch – китеп менен mit den Freunden – достор менен meiner Meinung nach – менин ойумча die Straße entlang – көчө бойлой	nach der Stunde- сабактан кийин nach Deutschland - Германияга aus der Schule - мектептен seit diesem Tag – ушул күндөн баштап
---	--	---

an + Dativ	an + Akkusativ
an der Tafel - доскада an der Wand - дубалда an der Landkarte - картада	an die Tafel - доскага an die Wand - дубалга an die Landkarte - картага
auf + Dativ	auf + Akkusativ
auf dem Tisch - үстөлгө auf dem Sofa - диванга auf dem Fensterbrett - терезеге	auf den Tisch - үстөлдү auf das Sofa - диванды auf das Fensterbrett – терезени

Мындай байламта менен артиклдин биригишин жатташ керек же эске тутуу зарыл. [3.- С.32-33];

in + dem = im im Zimmer – бөлмөгө, im Theater -театрга
an + dem = am am Tisch – үстөлдүн үстүнө, am Fenster – терезенин жанына
zu + dem = zum zum Ора – чоң атама, zum Haus – үйгө
zu + der = zur zur Ома – чоң апама, zur Schwester – эжеме
von +dem = vom vom Ора – чоң атамдан
in +das = ins ins Kino – кинону, ins Theater – театрды

an + das = ans ans Fenster – терезени, ans Meer – көлдү
auf + das = aufs aufs Land - өлкөнү, aufs Dach - шыйпырды

vor dem Konzert – концерттин алдында

während des Spiels – оюн учурунда

so **gegen** Viertel **vor** zwölf – 12 ге 15 минут калганда

nach dem Theater – театрдан кийин [1];

Артикль өзүнчө бир маанини түшүндүрбөгөн кызматчы сөз. Ал дайыма зат атооч сөздөр менен бирге колдонулуп, алардын кайсы роддо, санда экендигин көрсөтүп турат.

Мисал келтирип кетели: [3];

1. Ich gehe in ..... (die Apotheke)
2. Der Hund läuft in ..... (der Hof)
3. Dieses Mädchen geht in ..... (das Gymnasium)
4. Unsere Klasse fährt an ..... (der Fluss)
5. Mein Freund geht auf ..... (die Straße)
6. Die Großeltern gehen in ..... (der Park)
7. Wir gehen am Sonntag in verschiedene ..... (das Museum)
8. Die Touristen kommen in ..... (das Hotel)
9. Die Flugzeuge landen hinter ..... (das Dorf)
10. Ich stelle meinen Schreibtisch zu ..... (das Fenster)
11. Wir gehen morgen in ..... (der Wald)
12. Meine Schwester stellt die Blumen in ..... (die Vase).

Нурислам мектепке даярданып, бирок өзүнүн сызгычын таппай жатат. Ага чоң апасы жардам берейин деп жатат. Жетпеген артикльди туура кой.

Oma: Vielleicht hast du es in _____ Schultasche gelegt?

Nurislam: Nein, in _____ Schultasche liegt kein Lineal!

Oma: Vielleicht hast du es zwischen _____ Lehrbücherin gelegt?

Nurislam: Nein, zwischen _____ Lehrbüchern habe ich schon gesucht!

Oma: Vielleicht hast du es auf _____ Schreibtisch gelegt?

Nurislam: Nein, auf _____ Schreibtisch liegen nur Bücher und Hefte.

Oma: Vielleicht hast du es unter _____ Hefte gelegt?

Nurislam: Nein, unter _____ Heften gibt es kein Lineal!

Oma: Vielleicht hast du es neben _____ Bücher gelegt?

Nurislam: Nein, neben _____ Büchern liegt es nicht!

Oma: Vielleicht ist dein Lineal hinter _____ Schreibtisch gefallen?

Nurislam: Nein, hinter _____ Schreibtisch habe ich schon auch gesucht!

Oma: Vielleicht hast du es an _____ Wand gehängt?

Nurislam: An _____ Wand? Oh, ja, da hängt es an _____ Wand, links über _____ Tisch! Vielen Dank dir, Oma! [3];

Колдонулган адабияттар:

1. Москальская О. И. Grammatik der Deutschen Gegenwartssprache / Теоретическая грамматика современного немецкого языка. Учебник 2004
2. Schritte International Heuber Verlag Printed in Auflage 2004
3. Рысова Г.Т. Немис тилинин грамматикасы көнүгүүлөр менен, 2018
4. veb-site www. hueber. de / schritte - international, www. cornelsen / de www.pone.de

Рецензент: п.и.к., доценттин м.а. Иманакунова К.Ш.